

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Факультет туризму та готельно-ресторанної справи

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ПРИКЛАДНУ ЛІНГВІСТИКУ»**

22 квітня 2021 року

**Дніпро
2021**

УДК 81'1(477)
ББК 81'2 УКР
С 91

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу
«Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 9 від 29 квітня 2021 р.)*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (22 квітня 2021 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник тез. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2021. 71 с.

(в авторській редакції)

Вміщено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, в якій взяли участь професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти, юристи, психологи таких міст України, як: Дніпро, Львів, Запоріжжя, Кривий Ріг. Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали форуму можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лісний Дмитро В'ячеславович – т.в.о. декана факультету туризму та готельно-ресторанної справи, кандидат юридичних наук, доцент

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Кривуля Валентина Олексіївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – фахівець з міжнародних зв'язків Відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності

(Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»)

© Автори, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Бойко О. Т., Горун Г. Р. Формування іншомовних навичок майбутніх правників (наприкладі підготовки фахівців у закладах зі специфічними умовами навчання).....	5
Bondarenko V., Zhura K. Social media and its legal issues	8
Головач Т. М. Італійські запозичення в англійській мові	11
Єгорова І. В. Мовна свідомість як психолінгвістичний процес формування особистості.....	16
Запотічна Р. А. До питання взаємозв'язку соціолінгвістики з економікою	19
Колоїз Ж. В. Паремії як експоненти глютонійного коду культури.....	22
Крашеніннікова Т. В., Корсунська В. В. Застосування психолінгвістичних методів у практичній діяльності лінгвістів.....	26
Кривуля В. О. Використання німецькомовних автентичних текстів у формуванні лінгвосоціокультурної компетентності фахівців.....	32
Лисак С.О. Адвокат та його мова.....	35
Nahorna Yu. Legal linguistics and prospects of its development	37
Rakulova T. Individualization of teaching	41
Подворчан А. З. Прикладна лінгвістика та сучасне освітнє середовище	43
Поповський А. М. «Круто, чувак, прикольно ... блін!...».....	45
Руколянська Н. В. Лексико-семантична категорія «процесуальні ознаки» укримінально-процесуальній субмові.....	48
Skovronska I. Language means of the legal sphere.....	52
Тимофіїва К. М. Мовна картина світу як відображення національного менталітету та її інтерпретація в сучасній лінгвістиці	54
Тютюнник В. Ю., Голяк В. І., Ільєва К. А. Деякі особливості антонімічних відносин у німецькій, англійській та французькій термінології урбоекології	58
Федишин О. М. Застосування комп'ютерних навчальних програм на заняттях іноземної мови	63
Yuskiv B. Professionally oriented written english communication of lawyers.....	67
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	70

МОВНА КАРТИНА СВІТУ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕНТАЛІТЕТУ ТА ЇЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Тимофіїва Катерина Михайлівна

*старший викладач кафедри прикладної
лінгвістики ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний
університет»*

Поняттям «картина світу» досить активно користуються представники різних наук: філософії, психології, культурології, гносеології, когнітології та інші. Відносно лінгвістики, КС (картина світу) в будь-якому випадку повинна являти собою тим чи іншим чином оформлену систематизацію плану змісту мови [1, с. 36]. Саме поняття було введено в лінгвістичну науку В. фон Гумбольдтом, однак, незважаючи на величезну популярність, воно поки не знайшло термінологічної визначеності.

Мовне втілення ментальності того чи іншого народу включає в себе загальнокультурні концепти, які відображають людські цінності крізь призму етномовної свідомості, і етнокультурні концепти.

Як і в інших етнокультурах, англійська ментальність формує своє уявлення про світ. Закріплені в англійськомовній свідомості концепти, як феномени культури – неоднорідні. Одні з них утворюють ядро етнокультурного простору, інші – його периферію. Ядро етномовної свідомості складають феномени, якими володіють всі члени лінгвокультурного співтовариства. Ті уявлення, які є надбанням тільки окремої людини або невеликого кола людей, утворюють периферію лінгвокультурного простору, яка здатна породжувати нові почуття, що виникають, як правило, в процесі реалізації так званої векторної валентності, спрямованої від однієї когнітивної одиниці до іншої. Звідси: ментальність – продукт спадкування етнокультурної інформації [4, с. 69].

Велика кількість науковців неодноразово досліджувала питання пізнавального та генетичного кодів. Однак, що таке код культури? Відповідь на

це непросте питання шукають і філософи, і психологи, і культурологи. У розумінні Є. Шелестюк, код культури – це свого роду «сітка», яку культура «накидає» на навколишній світ, членує, категоризує, структурує і оцінює [4, с. 71]. Якщо продовжити аналогію з «сіткою», то можна сказати, що коди культури

«утворюють» якусь матрицю або систему координат, за допомогою якої задаються і потім зберігаються в нашій свідомості еталони (зразки) культури. Самі по собі коди культури – категорії універсальні, тобто вони властиві будь-якій людині, але це не означає, що вони однаково проєктують культуру мови. Адже і їх прояв, завжди етнічно, культурно і лінгвально обумовлений. Культура, як відомо, має досить великий набір пізнавальних кодів. Але базовим кодом, ядром семіотичної системи будь-якої національної культури служить, без сумніву, етнічна мова, оскільки вона – не просто засіб опису культури, а, насамперед, знакова квінтесенція самої культури».

Для вираження ментальності народу код особливо значущий, оскільки кодування, спираючись на знаки, не обмежується процесом передачі повідомлень. Це процес, який, представляючи глибинні механізми пізнання, утворює каркас всього процесу семантизації дійсності, продуктом якої виступають ціннісно-сміслові відносини, що склалися в тій чи іншій культурі. Такі смислові відносини фокусують в собі синергетичну взаємодію мови, свідомості і культури. Не можна не погодитися з Б. Парахонським в тому, що «вивчення механізмів кодування реальності проливає світло на приховані глибинні процеси життя культури, встановлюючи кінцеві параметри її організації» [5, с. 59].

Культура формується і існує завдяки лінгвокреативному мисленню,

«прив'язаному» до певного місця, часу, події і досвіду в цілому, тому мова культури – це її «п'ятий елемент», стихія, природне середовище, її проживання, спосіб символічної організації. Світ мовних значень з його структурою ціннісно-сміслових відносин виявляється культурною формою

існування культурного знання і способом його функціонування в духовно-практичній діяльності народу. Свідомість, як вербалізована форма соціального досвіду виступає, таким чином, когнітивною базою культури [6, с. 152].

Сучасний етап вивчення мовної свідомості та вербального образу світу пов'язаний з антропоцентризмом у мовознавстві та студіями в межах тріади «мова-нація-культура».

Невід'ємним фрагментом будь-якої мовної картини світу є вербально-оформлені ціннісні концепти, які впливають на думки та дії як індивідів, так і цілих народів. Зміст і місце цінностей у колективної свідомості суспільства можуть набувати національних особливостей, а також відрізнятися в залежності від культури.

Ментальність як загальнофілософська категорія пов'язана з такими когнітивно-культурологічними поняттями, як «пізнання», «духовність», «менталітет» і «концепт». Пізнання – процес осягнення закономірностей зовнішнього і внутрішнього світу людини як феномен осягнення знань [7, с. 76]. Духовність – властивість душі, коли моральні і інтелектуальні інтереси переважають над матеріальними [7, с. 21]. Ментальність формується в пізнанні світу; менталітет, – по суті, сама картина світу в цілісній прагматичності народної свідомості; духовність для народного характеру поряд з розумовою складовою – це початок ментальності; концепт – її основна одиниця, її початок, який не має форми, а також не здатний «пророки словом» [8, с. 176].

Ментальні ознаки народної свідомості об'єктивуються в мові. І в цьому плані важливими виявляються категорії мовної семантики в їх когнітивно-семіологічному розумінні: значення і зміст, внутрішня форма номінативної одиниці мови, засоби вторинної і побічно-похідної номінації, культурні конотації т. д.

У сучасній лінгвокультурології поняття «ментальність» використовується у двох смислових ракурсах: по-перше, коли говорять про етнічні або соціальні фактори нашої свідомості і, по-друге, коли намагаються обґрунтувати витоки духовної єдності та цілісності народу [9, с. 14].

У когнітивній лінгвокультурології ментальність – це сукупність типових проявів у категоріях рідної мови своєрідного (свідомого і несвідомого)

сприйняття зовнішнього і внутрішнього світу, специфічний прояв національного характеру, інтелектуальних, духовних і вольових якостей тієї або іншої культурно-мовної спільноти [9, с. 15].

Отже, зазначимо, що вивчення мови дозволяє побачити світ з середини етномовної свідомості, сформованої відповідною культурою. Це стає можливим тому, що саме етномовна свідомість являє собою властивий даному етносу інваріантний образ світу, безпосередньо закодований в мовних значеннях. Мовний знак як «жива клітинка» етномовної свідомості несе в собі приховану енергію (потенційну модель) культурної поведінки, а система значень відображає систему самої етнокультури.

Список використаних джерел:

1. Алефиренко Н. Ф. Лингвокультурология. Ученое пособие / Н. Ф. Алефиренко. Москва: Флинта, Наука, 2010. 224 с.
2. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. Москва, 2001. 857 с.
3. Ушаков Д. И. Большой толковый словарь / Д. И. Ушаков. Москва, 2009. 1232 с.
4. Приходько А. М. Дискурсологія концепту та концептологія дискурсу / А. М. Приходько // Вісник Харківського національного університету ім. В. М. Каразіна. 2007. № 782. С. 66-72.
5. Стернин И. А. Методика исследования структуры концепта / И. А. Стернин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: научное издание / [под ред. И. А. Стернина]. Воронеж: Изд-во ВГУ, 2001. С. 58-65.
6. Сэпир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии: пер. с англ. / Э. Сэпир / Общ. ред. и вступ. ст. А. Е. Кибрика. 2-изд., Москва: Издательская группа «Прогресс», 2001. 656 с.
7. Матвеева Т. В. Учебный словарь: русский язык, культура речи, стилистика, риторика / Т. В. Матвеева. Москва: Флинта; Наука, 2003. 432 с.
8. Ніконова В. Г. Національна мовна особистість: інваріантний та варіантний компоненти / В. Г. Ніконова // Наукові записки Луганського національного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Філологічні науки. 2004. Вип. 5. Т. 2. С. 174-186.
9. Попова Т. О. Психосемантика універсальних етнічних концептів в мовній картині світу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.
- 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Т. О. Попова. Київ, 2004. 19 с. Режим доступу: <http://kubstu.ru/docs/lingvoconcept/umbrella.htm>.
- Серебрянников Б. А. Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира / Б. А. Серебрянников. Ленинград: Наука, 1988. 216 с.